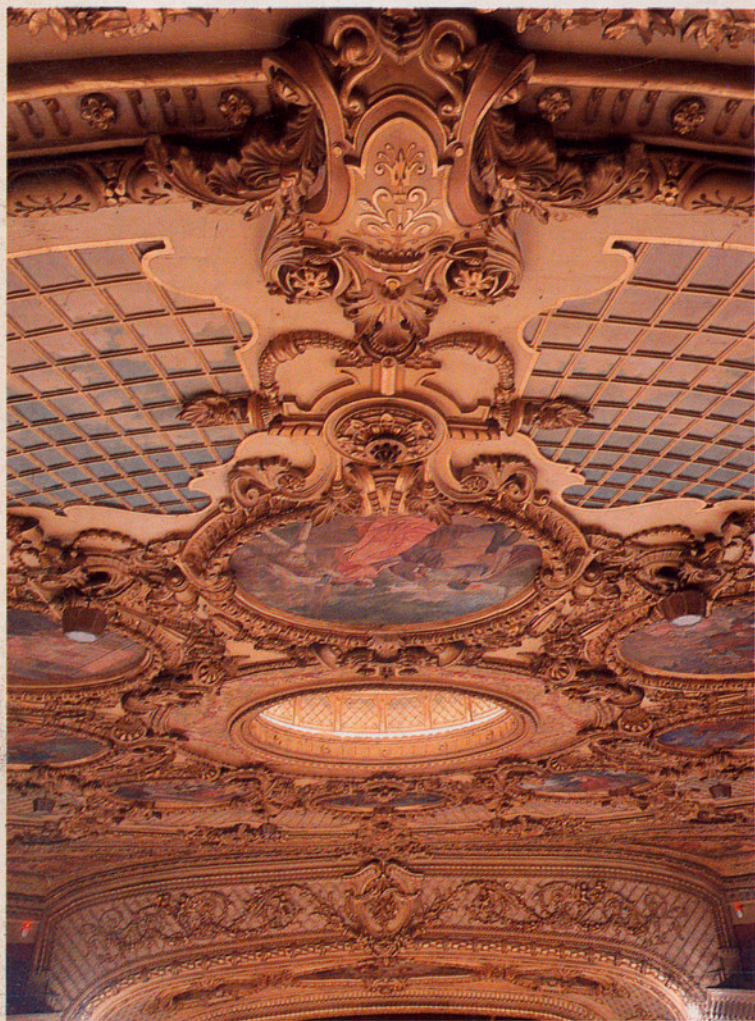

GRAN TEATRE
DEL LICEU

DER FLIEGENDE HOLLÄNDER

MARTI & GROUP

Bagué's

JOIERS

Passeig de Gràcia, 41
Telèfons 216 01 73 - 216 01 74
08007 Barcelona

EL REGULADOR BAGUÉS
Rambla de les Flors, 105/Carme, 1
Telèfon 317 19 74
08002 Barcelona

Sant Pau, 6
Telèfons 317 32 46 - 318 57 37
08001 Barcelona

**GRAN TEATRE
DEL LICEU**

Temporada 1987/88

CONSORCI DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

**Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona
Ministerio de Cultura
Diputació de Barcelona**

i

Societat del Gran Teatre del Liceu

P

*Cocina internacional y de mercado
abierta hasta la una de la madrugada*

Reserva de mesas, teléfono 302 22 21

Servicio de aparcamiento

Restaurant
TIKAL

RBLA. DE CATALUNYA, 5 · TEL. 302 26 10 · TELEX: 54732 GNRB
08007 BARCELONA

DER FLIEGENDE HOLLÄNDER

Òpera romàntica en tres actes

Pausa entre el 1r i 2n acte

Text i Música de Richard Wagner

Funció de Gala

Dijous, 23 de juny 1988, 21 h., funció núm. 68, torn B

Diumenge, 26 de juny 1988, 17 h., funció núm. 69, torn T

Dimecres, 29 de juny 1988, 21 h., funció núm. 70, torn A

Divendres, 1 de juliol 1988, 21 h., funció núm. 71, torn C

Martini Dry el Seco que más invita

MARTINI

Martini M&R
are registered Trade Marks.

DER FLIEGENDE HOLLÄNDER

Daland Harald Stamm
Senta Johanna Meier
Erik Robert Schunk
Mary Gertrude Jahn
El mariner Hans Sojer
L'Holandès Alfred Muff

Director d'orquestra Hans Wallat
Director d'escena Jean-Claude Riber
Directors del cor Romano Gandolfi
Vittorio Sicuri
Adjunt a la direcció escènica Paul Stern
Adjunt a la direcció del cor Miquel Ortega
Producció Bühnen der Stadt Bonn
Violí concertino Jaume Francesch

Amb la col·laboració de
l'Orfeó Atlàntida
Dir.: Antoni Coll i Cruells

ORQUESTRA SIMFÒNICA I COR
DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

Ferrán Contreras

JOYERO

M. Pérez Cabrero, 4 Tel. 201 33 00 Barcelona-08021 (junto Turó Park)

Contingut argumental

ACTE I. *Resum breu:* L'Holandès errant és un marí que el segle XVI fou condemnat a navegar sense treva per haver blasfemat. Només un cop cada set anys pot baixar un dia a terra i intentar aconseguir l'amor d'una donzella, per trencar la seva condemna. En alçar-se el teló, Daland, capità noruec, ha refugiat la seva nau en un fiord; també hi ve a parar la nau de l'Holandès. Aquest entra en conversa amb Daland i en saber que té una filla aconseguix, mostrant rics tresors, que Daland li presenti la filla i li'n prometi la mà.

Enmig d'una forta tempesta, la nau noruega de Daland arriba a refugiar-se en un fiord proper a Sandvik, la població d'on procedeix la nau. Fatigada, la tripulació se'n va a dormir i es queda el timoner de guàrdia, però també s'adorm. Mentrestant s'agita novament la mar i arriba una altra nau, fantasmagòrica: és el vaixell de l'Holandès errant, un marí que segles enrera, en intentar tombar el cap de Bona Esperança enmig d'una tempesta, va blasfemar greument i fou condemnat a voltar eternament amb la seva nau i tripulació, amb un sol dia de repòs cada set anys. Durant aquest dia, l'Holandès ha d'aconseguir l'amor sincer d'una donzella, única força que podria redimir-lo. Però ara, en ple segle XIX, l'Holandès ha perdut virtualment tota esperança de salvació i busca desesperadament la mort que no pot aconseguir de cap forma. Ara, després de set anys més de navegació inclement, comença un nou dia de descans, però l'Holandès no confia ja en salvar-se i es queda en el seu vaixell.

Poc després surt a l'exterior Daland i comprova amb sorpresa la presència de l'estranya nau al costat de la seva: renya el timoner que s'ha adormit; en veure aparèixer l'Holandès hi estableix conversa i aviat l'Holandès li mostra els tresors que duu en la seva nau i els ofereix a canvi d'hospitalitat a casa seva i la possibilitat de conèixer la filla que Daland manifesta tenir en la conversa. Daland s'encén de cobdícia en veure les riqueses i es mostra disposadíssim a rebre l'Holandès i a tenir-lo, si cal, per gendre. La nau de Daland pot posar-se en camí, perquè el vent ha canviat, i l'Holandès assegura que el seguirà per la mar fins al port proper.

ACTE II. *Resum breu:* A casa de Daland, Senta i les seves amigues filen sota l'estricta vigilància de la vella Mary. Però Senta no fila: fa temps li van explicar la història de l'Holandès i li'n van donar un retrat, que la fascina. Les amigues se'n riuen i filen, i Senta dóna curs a la seva obsessió cantant la balada de l'Holandès. Erik, enamorat de Senta, anuncia l'arribada del vaixell de Daland i després tracta de convèncer Senta de la veracitat del seu amor. Arriba de sobte Daland amb l'Holandès i Senta queda com hipnotitzada pel foraster i li declara el seu amor fins a la mort per redimir-lo. L'Holandès sent renéixer les seves esperances i Daland es felicita per l'èxit de la seva iniciativa, veient segur el matrimoni de la seva filla amb aquell home tan ric.

L'acció ens trasllada a la casa de Daland; en una sala espaiosa, un grup de noies fila, sota la direcció de la vella Mary. Però la filla de Daland, Senta, no treballa: es troba abstreta en la contemplació d'un retrat de l'Holandès errant. La vella Mary li va explicar un dia la llegenda, coneguda al país, de l'Holandès, i la seva trista història ha captivat el cor de Senta fins al punt que les seves amigues n'estan estranyades. Mentre treballen, Senta els fa sentir un cop més la balada de l'Holandès, que canta amb emoció, declarant a la fi que es troba disposada a estimar-lo per tal de redimir-lo. En el moment que acaba de fer tan solemne declaració, entra Erik, un modest caçador, enamorat de Senta, per anunciar l'arribada del vaixell de Daland.

L'actitud absent de Senta preocupa Erik, que voldria casar-se amb ella i confiava fins ara en l'amor que ella semblava correspondre-li; la seva pobresa el feia témer que Daland no l'acceptés com a gendre. Però ara troba Senta torbada i té por de perdre-la. Erik li confessa que ha somniat que un estrany vestit de negre arribava en un vaixell estranger i que Senta se n'enamorava i fugia amb ell per la mar. Aquest somni acaba d'excitar Senta, en lloc de calmar-la, i Erik se'n va desesperat. De sobte entren a la casa Daland i l'Holandès. Daland presenta la filla al foraster sense adonar-se de la mútua fascinació que ha unit les mirades dels dos. Quan Daland se n'adona per fi, se'n va i Senta i l'Holandès inicien una conversa en la qual acaben declarant-se enduts per sentiments similars: l'Holandès confia en l'amor d'ella i Senta espera ésser el motiu

Els diumenges anem al Liceu.

*Durant la
temporada d'òpera,
cada diumenge
retransmetem en
directe, la funció
del Gran Teatre
del Liceu.*

CATALUNYA MÚSICA 101.5 FM.
Música Clàssica i contemporània.

de la seva salvació a través de la fidelitat. Quan Daland torna a entrar, veient la situació, declara que caldrà celebrar el proper enllaç amb una gran festa.

ACTE III. *Resum breu:* En el primer quadre, els marins noruecs canten i ballen i les noies del poble els duen vi i queviures. Aquestes pregunten perquè els marins de la nau de l'Holandès no hi participen; els noruecs els criden i quan finalment aquests responen, el seu aspecte espectral espanta els noruecs, que fugen senyant-se.

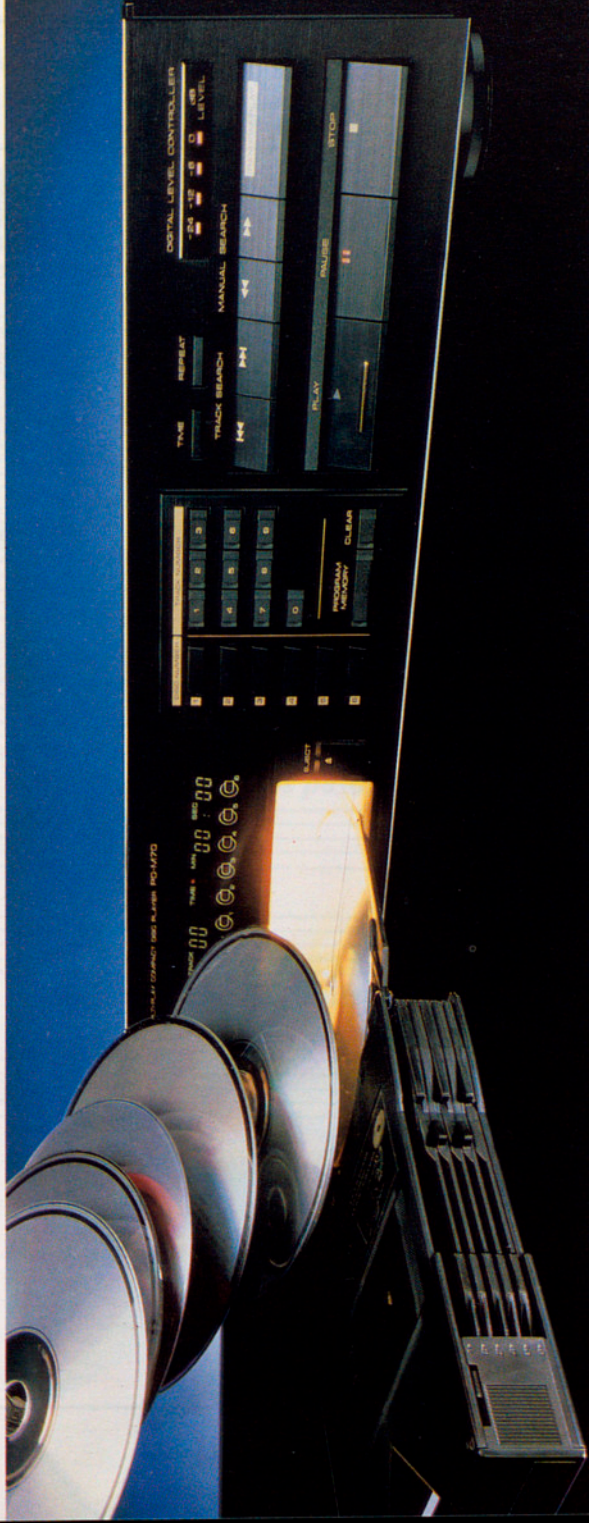
En el segon quadre, Erik fa retrets a Senta recordant el mutu amor: l'Holandès ho sent i creient que ella no pot ser-li fidel, es fa novament a la mar, desesperat. Erik, Mary i Daland no aconseguen impedir que Senta es llenci a la mar per seguir l'Holandès, redimint-lo així i pujant al cel amb ell.

En un passatge coral de gran envergadura, els mariners de Daland ballen a la coberta del vaixell i criden el timoner perquè s'afegeixi a la festa. Les noies del poble arriben amb cistells de queviures i amb ampolles de vi. Les xicotes voldrien que també participessin els marins de la nau de l'Holandès en la festa, però els noruecs ja han observat que són gent estranya i la nau té un aspecte sinistre i fosc. Les noies se'n van i els noruecs insisteixen fins que de sobte s'alça de la nau veïna un cant fantasmal que posa en fuga els noruecs, convençuts que hi ha quelcom de satànic en aquells éssers espectaculars.

En el segon quadre, Erik parla amb Senta, recordant-li el mutu amor que els va unir. Però Senta no vol sentir més que la veu interior que li demana fidelitat a l'Holandès. Aquest ha escoltat l'escena i convençut que Senta està enamorada d'un altre, decideix, amb una amargor infinita, retirar-se, un cop més vençut, a prosseguir el seu càstig etern. Senta, que se n'adona, intenta retenir-lo i convèncer-lo de la seva fidelitat, però l'Holandès, que tem que Senta es condemni per haver mancat a la paraula, no vol escoltar-la i ordena als seus fantasmagòrics mariners que facin salpar la nau.

Entretant Erik, espantat per l'actitud de Senta, ha avisat Mary i Daland, que arriben al port per impedir que Senta segueixi l'Holandès, però ella, deixant-se anar, s'enfila al promontori proper i es llença a la mar, darrera del vaixell fantasma que

Programese la mejor temporada.

COMPACT DISC PIONEER

 PIONEER[®]

El futuro en sonido e imagen.

se'n va. De sobte, la nau s'enfonsa: ha acabat la condemna i l'Holandès ha estat redimit pel sacrifici de Senta. Segons la partitura autògrafa de Wagner, Senta i l'Holandès apareixen en una aurèola enlluernadora que es forma en l'horitzó i la parella s'enlaira cap al cel.

MARCAMOS LA PAUTA

CHASYR
1879
SEGUROS

*Porque abriendo caminos
creamos piezas maestras en su género.*

*Porque siguiendo el ritmo de los tiempos
descubrimos formas que cubren cualquier riesgo.*

*Porque nuestras ideas sirven
para asegurar los pasos de todos.*

*Porque desde 1879 nuestro trabajo
es inspirar confianza y seguridad.*

CHASYR
1879
SEGUROS

Creamos seguridad.

Diagonal, 431 bis - 08036 Barcelona

Galerías
Preciados

GALERIAS

Marcando estilo.

BARCELONA Puerta del Ángel Diagonal MADRID Callao Goya Arapiles Vaquada Serrano
PALMA DE MALLORCA • VALENCIA • ALICANTE • MURCIA • ALBACETE I Y ALBACETE II
ZARAGOZA • OVIEDO • VALLADOLID • VITORIA • BILBAO • BURGOS • EIBAR • LAS PALMAS
SANTA CRUZ DE TENERIFE • SEVILLA • CORDOBA • GRANADA • JAEN • CADIZ • BADAJOZ
DON BENITO

La vocació de la passió

La vocació de la memòria és el nomadisme que en aquesta òpera de Wagner exerceix l'Holandès, errant pels mars, desafortunat, sense conèixer la fi del seu destí. La memòria fa voltes a l'entorn d'ella mateixa com l'Holandès que no pot abandonar la mar. La mar és la memòria, invocada per Senta en cridar l'Holandès, en un somni que es converteix en deliri. L'infern de Senta és la passió. El de l'Holandès és la soledat, a la qual ha estat condemnat per haver desafiat els vents. La mar és aquest espai infinit, incommensurable, fosc i tenebrós, amb una força de moviment pròpia, com la passió. Senta recorre a la memòria aliena per tal de reconstruir la imatge de l'Holandès, amb l'ajuda d'un vell quadre i de la «Balada» que canten les filadores, alimentant un desig que s'apodera d'ella i que ja no reïx a dominar. Aquest desig li permet d'anticipar-se a l'arribada de l'Holandès, que tants cops ha intentat morir en la desesperació, puix que ja no creu que pugui trobar la dona que simbolitza per a ell la terra ferma.

Senta només pertany a la passió; no sap si el que és real és el món que l'envolta o és ella, el seu somni, l'Holandès al qual encara no ha vist mai. Té la certesa que una tempesta atraurà la nau de l'Holandès cap al port, i que ell l'anirà a buscar. El desig impulsa la seva capacitat per dominar l'esdevenir, per fer que les coses succeeixin d'acord amb la seva voluntat. Els seus accessos de malenconia omplen d'estupor les filadores: ella espera l'Holandès, com Elsa espera Lohengrin, o com Tristany espera Isolda, o Tannhäuser ho fa amb Elisabeth. El temps deixa d'ésser moviment per a ésser només espai opac, immòbil, en el qual s'inscriu la desesperança que enclou en ell tota la passió. És el dolor de la passió.

L'atzar permet la trobada entre Daland, pare de Senta, i l'Holandès, els quals estableixen una conversa on es posen en antecedents i es fan conèixer, intercanviant informació i objectes. Daland concedeix hospitalitat a l'Holandès a canvi dels tresors que aquest ha trobat en les mars, i en vista de la seva generositat li concedeix, a més, la seva pròpia filla. Ella ho ignora fins que l'Holandès entra a casa seva, de la mà del seu pare.

Coincidint amb el que està succeint en el port, Senta es deixa transportar per la visió de l'Holandès que el quadre li ha fet imaginar. L'Holandès fuig de la mar, i ella fuig de casa, d'ella mateixa. La passió l'ajuda a separar-se del seu entorn, afavoreix

el que és extraordinari, la transporta a un altre món, i en conserva gelosament el secret. És l'amor? Ella veu allò que ningú no veu. Només sent el silenci, i parla per a ella quan entona la «Balada» que la seva dida li cantava en la infància. Creu que l'Holandès l'escolta. El que ella cerca és allò que l'Holandès vol abandonar: perdre's en la mar, en aquesta llibertat de la qual la mar és alhora expressió i il·lusió. La seva passió és una passió pel perill, per l'aventura, pel nomadisme. L'Holandès és un desafiament a la por, a tota la por. Per a ella. Tanca els ulls i el veu, malgrat la seva absència.

L'Holandès busca en Senta el desenllaç d'un viatge, hi cerca la terra, la quietud, la negació d'allò que ha estat fins ara, navegant pel mar a la mercè de la Naturalesa. Experimenta un cansament profund. Senta pot alliberar-lo del malefici que li pesa al damunt. És algú a la qual pot estimar i per la qual pot ésser estimat. La seva salvació.

(Tristany espera Isolda, ferit, creient que ella li impedirà el morir. Fe en l'amor. En la redempció per l'amor. Amor tràgic. Possessió, i mort. Per la Bellesa. Tot sol.)

En el territori del «somni», Senta se sent protegida i prou segura per rebutjar Erik, el seu promès, que no aconsegueix de persuadir-la. Ella no accedeix a resignar-se: arribarà l'Holandès i ella vol ésser seva. L'Holandès és la mar. Erik, la cacera, els boscs. L'Holandès és víctima del destí. Erik, l'home vigorós, dominador, disposat a posseir-la encara que sigui per la força. Però contra la passió, Erik està indefens, encara que no ho sap. No li té por, a ella, ni ella el tem, a ell. Es troba posseïda per l'eco de la «Balada», el murmuri sòlid de la mar de la qual ell ha de venir. El desig s'instal·la amb violència en el si de la noia. No desistirà. Mai no abandonarà aquell territori. Ni tan sols quan Daland obre la porta de casa seva amb l'Holandès. Ha decidit la seva pertinença al món de la Nit, de la Passió. Fosca. Fosca. Fosca. Viu sense viure. Només contempla el retrat de l'Holandès i s'hi abraça, tot esperant-lo. En reconèixer-lo, no experimenta cap estranyament. Tampoc Elsa no el té en veure arribar la nau arrossegada pel cigne que duu Lohengrin. L'Holandès la necessita per no tornar a equivocar-se, per a abandonar la mar. Ésser estimat. I Senta se n'ha adonat, ho ha sabut escoltant la «Balada». Ella sí que l'estimarà per sempre.

L'exaltació que arravata els amants sembla desconèixer l'amenaça que gravita per damunt de l'amor, i que és indissociable de la mort. L'amor, malgrat la força que sembla tenir per si

**Cada sonido es tan personal
como su interprete
y cada seguro debe ser
tan personal como
el asegurado.**

Las pólizas de seguro Winterthur tienen características tan personales como los propios asegurados.

Son diferentes porque los problemas y las soluciones son diferentes. Y no sólo en tamaño o en generalidades, sino también en los más pequeños detalles.

Winterthur le ofrece soluciones de calidad adaptadas a cada caso.

winterthur
seguros

mateix, és fràgil. Sempre es troba assetjat. Sempre destrueix i és destruït. Com la Bellesa. És inevitable. I, tot i això, Wagner tenia fe en l'amor. Únicament. I en la Bellesa. L'Holandès entra en el somni de Senta, i l'esperança reneix en ell. No per gaire temps. Erik irromp en l'escena reclamant a Senta el seu jurament de fidelitat. Ella el mira sense veure'l, el sent sense escoltar-lo. El menysprea per haver intentat enderrocar les muralles del seu somni. Però l'Holandès només comprèn que abans hi havia hagut un Erik. Perd la fe en Senta. L'encís s'esvaeix. L'Holandès és un home desenganyat, i sent de nou la crida de la mar. Dubta de Senta, dubta de Déu, dubta d'ell mateix. Vol morir. En la mar. Senta intenta retenir-lo, però ell puja al vaixell i fa que llevin les àncores. Senta plora. Vol anar-li al darrera. Morir amb ell. No es vol quedar a terra, sola. Es deixa anar de les mans de Daland i d'Erik i s'estimba des d'una roca. I en el salt fa sentir la seva veu: «Sóc teva fins a la mort». «Sóc teva». En la mort.

La passió és dolor. Ho és per a Senta, per a l'Holandès. Ho és per a Elsa. Ho és per a Tannhäuser i Elisabeth. Per a Siegmund i Sieglinde. Per a Brünnhilde. Per a Tristany i Isolda. Per a Wagner, quan va estimar Matilde Wesendonck. La passió és espera. Aïlla els amants. Necessita la distància. És un dolor que es canvia per goig, quan els amants es reuneixen i se separen del món. Goig que albira el dolor, a la vegada, invocant la mort com a mirall d'allò que és immortal i etern. Tristany i Isolda al·ludeixen a la nit per oposició al dia, i al desig de no desvetllar-se, de morir junts. Morir d'amor. Moguts per la passió. Per a Senta i l'Holandès, la mort és la mar —el món de la memòria nòmada— i la mar és la llibertat. El seu moviment és anàleg a l'alteració que causa en Senta la passió per la pròpia passió. La mar és malenconia, és desig, és l'infinit limitat. El vaixell de l'Holandès naufraga. Es troben en la mar, ell i Senta, embolcallats per les onades, la nit, la mort.

Menene Gras Balaguer

FLO
BRASSERIE

Restaurant

Jonqueres, 10 - Barcelona

Reserves

317 80 37

FLO L'ESPERA, COM SEMPRE, A LA SORTIDA DEL LICEU
— RESERVI TAULA —

EXTRAORDINARIUS

Realmente Fisher es extraordinario
Montserrat Caballé

Montserrat Caballé

GREY-TRACE

FISHER

Imagen y sonido extraordinarios

H I - F I · T V · V I D E O

El contingut musical

OBERTURA

Escrita per Wagner seguint més o menys de prop la forma sonata, té un cert regust de poema simfònic i, a més, ens presenta els temes principals que apareixeran després en l'òpera: Wagner va descobrir en aquest *Holandès errant* la importància de vincular determinades vivències a uns temes musicals concrets, i d'aquesta manera va anar-se convencent de la utilitat dels *leitmotive* que més endavant utilitzaria d'una manera contínua.

El primer dels temes que apareix és el de l'Holandès i el seu vaixell fantasmagòric, rodejat del so tempestuós de la mar, exposat d'una manera descriptiva. Després, en un passatge més lent, apareix el tema de Senta o, més ben dit, de l'amor de Senta, tema que formarà el cos principal de la «Balada» que aquesta cantarà al segon acte. El tema, l'introdueix el corn anglès, amb el seu característic so amorós. La tercera secció de l'obertura torna al tema de l'Holandès, enmig d'un renovament de la tempesta, i sentim també el tema dels mariners i després el de llur rítmica dansa del tercer acte. Hi ha també anticipacions d'altres escenes, com el duo de l'Holandès amb Senta i finalment hi ha una coda, que Wagner va modificar en la seva revisió de l'any 1864.

ACTE I

Introducció: Cor de marins amb el tema que ja s'ha sentit breument a l'obertura.

Cançó del timoner. D'aspecte rústic, és l'única peça important que canta aquest personatge secundari.

Mondèleg de l'Holandès: Wagner, encara influït per la tradició europea, l'escriu en forma de recitatiu i ària («Wie oft in Meeres»).

Escena, duet i cor: Aparició de Daland, que renya el timoner i entaula després conversa amb l'Holandès. Quan aquest s'ofereix a casar-se amb la filla de Daland el duet adquireix una forma més concreta. Després d'una estona de diàleg els dos intèrprets continuen llur duet i finalment els mariners, amb el cant característic que ja hem sentit anteriorment, posen el vaixell en marxa i emprenen un cant d'alegria («Mit Gewitter und Sturm»).

A Bayreuth, on se sol fer l'obra sense interrupció, l'escena final del primer acte s'enllaça amb la següent, fent ús de la reforma feta a la partitura l'any 1864 pel propi Wagner.

ACTE II

Cor de noies: Les amigues de Senta filen, i el moviment circular de la filosa és suggerit per l'orquestra; el cant de les noies és rítmic i en certa manera suggereix també la irregularitat del moviment amb què treballen. Una interrupció dialogada permet la represa del cor; un altre diàleg ens porta cap a una tercera repetició exagerada i interrompuda per Senta.

Balada de Senta: Comença amb una reproducció a càrrec de la pròpia soprano del tema de l'Holandès, per passar després al tema principal, que deriva del cant dels mariners i finalment al tema amorós, de noble i sentida melodia. La balada es repeteix tres cops; al tercer cop, hi intervé breument el cor de noies.

Escena d'Erik, Mary i les noies: Breu passatge que adquireix importància musical quan Mary detura les noies i les obliga a anar a preparar l'àpat per als mariners i Daland.

Duet d'Erik i Senta: La part important del duet comença, després d'un diàleg extens, quan Erik narra el seu somni («Auf hohem Felsen»).

Ària de Daland: Després d'haver entrat amb l'Holandès, Daland canta aquest passatge que té un to d'ària bufa derivat de la tradició germànica (i directament de la figura de Rocco, en Fidelio); la comicitat estriba en el caràcter interessat pel diner del personatge i la inadequació dels seus comentaris a la situació. La melodia és, però, atractiva i plena d'impuls.

Duet de l'Holandès i Senta: Reflecteix les diferents fases del diàleg amorós dels dos personatges; l'inicia l'Holandès sense acompanyament orquestral, que s'afegeix després; Senta respon en un to líric i profund i després el duo continua agafant cap a la fi una embranzida forta i captivadora. Senta ha de resoldre agilitats i arribar al si⁴ en aquests darrers passatges.

Trio de Daland, Senta i l'Holandès: L'entrada de Daland és motiu d'un nou passatge animat, un breu trio en el que es reflecteix la satisfacció del personatge pel gir que prenen les coses. L'acte acaba animadament, si no es fa servir l'enllaç que condueix a l'acte III.

Casa fundada el 1886

Major de Sarrià, 57
Tel. 203 07 14

Pl. de Sarrià, 9 i 10
Tel. 203 04 73

08017 Barcelona

ACTE III

Cor de mariners noruecs: La dansa dels mariners, corejada per ells de manera rítmica i enfàtica és d'un gran efecte i sembla suggerir-nos la feixuguesa dels esclots amb què mouen els peus. Després, entra el cor femení però la dansa es manté en l'orquestra, d'una manera estilitzada fins que recomença la dansa. La música es torna amenaçadora quan finalment la fantasmagòrica tripulació del vaixell holandès es desvetlla i posa en fuga els confiats marins noruecs, el cant dels quals ha anat quedant tapat pels sinistres crits fantasmals.

Duet Erik-Senta: Wagner no va reeixir a fer musicalment interessant la figura d'Erik, i el duet manca una mica de personalitat.

Cavatina d'Erik: Pàgina breu i lírica que tampoc no aconsegueix dibuixar adequadament el personatge, encara que el fa més atractiu que no pas el duet anterior.

Final: El final comença, de fet, en el duet anterior, però és amb la nova entrada de l'Holandès quan es descabdella l'acció. Erik queda marginat; Senta respon amb decisió i arriba novament al si⁴ en la seva frase culminant. Després de l'explicació de l'Holandès («Erfahre das Geschick»), d'una gran tensió, els esdeveniments es precipiten i a despit de Mary, Erik i Daland, Senta es precipita al mar. L'epíleg orquestral ens parla de la redempció per amor que s'ha consumat amb el sacrifici de Senta.

Roger Aliet

Estem especialitzats
en assessorament,
negociació
i gestió de valors
i actius financers.

J. GARÇON, A. VALLVÉ & F. CONTRERAS

SOCIEDAD INSTRUMENTAL DE AGENTES
DE CAMBIO Y BOLSA COLEGIADOS, S.A.

Barcelona
Rbla. Catalunya, 55
T. 301 96 63

Madrid
Juan de Mena, 10
T. 222 91 84

Palma M.
Jaume III, 22
T. 72 17 68

Valencia
Paz, 25
T. 332 39 29

Richard Wagner

Richard Wagner va néixer a Leipzig el 22 de maig de 1813 (casualment el mateix any que nasqué Verdi). El seu pare va morir quan ell tenia només sis mesos, i la seva mare es va tornar a casar amb un actor, pintor i poeta, Ludwig Geyer, que també va morir aviat, quan el petit Wagner tenia vuit anys. Aquest va dur un temps el cognom Geyer i es va dir fins i tot que podia haver estat fill d'ell.

El jove Wagner va estudiar a Dresden i inicialment va sentir una forta atracció per la poesia —de manera semblant com Schumann i altres compositors alemanys— però en tornar a Leipzig, el 1827, va començar els estudis musicals i va completar els secundaris. Després va cursar filosofia a la Universitat. Cap al 1830 va començar la seva activitat com a músic i compositor: poc després apareixen algunes de les seves peces de piano, influïdes per Chopin, la música per al *Faust* de Goethe i les dues primeres òperes: *Die Hochzeit* i *Die Feen* (respectivament «El casament» i «Les fades»); la primera va restar inacabada; la segona, la va haver de retirar sense poder-la estrenar, a causa de les immenses exigències de la partitura, que haurien suposat un gran dispendi que cap teatre no estava disposat, aleshores, a fer. El 1836, per fi, pogué estrenar la seva tercera òpera: *Das Liebesverbot* («La prohibició d'estimar»), basada en una obra de Shakespeare. La complexitat de l'obra li va llevar èxit i va posar a prova els recursos del teatre de Magdeburg que es va atrevir a estrenar-la. En aquesta època la seva música era fortament influïda per Beethoven, Weber i Meyerbeer, al qual admirava i envejava pels seus èxits a Itàlia i a París.

Casat amb l'actiu Minna Planer, va passar dificultats econòmiques, que el van moure a acceptar el càrrec de director d'òpera a Königsberg (Prússia Oriental) i més tard a Riga, on fou director del cor i va poder estrenar algunes peces.

Wagner, esperit impulsiu, grandiloqüent i arravatat, no sabia mantenir-se dins els límits de la seva precària condició econòmica, i es va carregar de deutes. Finalment, no tingué més remei que eludir-los fugint secretament de Riga en vaixell, amb Minna Planer i el seu gos, i fent una travessia marcada per les tempestes. La nau que el conduïa va haver de recalar en un fiord noruec i allí va concebre les primeres idees que expo-

saria en *L'holandès errant*; sembla que fins i tot el nom de Senta li va ésser suggerit per una mare que cridava la seva filla. Finalment va aconseguir arribar a París, on confiava obrir-se camí gràcies al seu talent, però va trobar que la capital francesa era totalment en mans de Meyerbeer i de les convencions teatrals que sempre havien dominat l'Òpera de París. Meyerbeer el va rebre amablement i li va donar una carta de recomanació que va fer que l'Òpera de Dresden acceptés el seu nou drama líric, *Rienzi*. En canvi, a París, no va poder fer altra cosa que adaptacions de partitures d'òpera italiana —com *La favorite* de Donizetti— a la forma simplificada de cant i piano.

Wagner va començar a escriure *L'holandès errant* per aquesta època, i en vista del seu fracàs parisenc, va traslladar-se a Dresden, on a més d'estrenar *Rienzi* (el 1824), va poder col·locar també la seva nova òpera parcialment «autobiogràfica», *L'holandès errant*, que es va estrenar a Dresden el 2 de gener de 1843 amb un cert grau d'èxit.

Posteriorment a aquesta estrena, que marca l'inici de la carrera «adulta» de Wagner, les òperes se succeïren a un ritme pausat. En primer lloc, *Tannhäuser*, estrenada el 1845 també a Dresden, amb un èxit franc; més tard, el 1850, i mercès a la intervenció de Liszt, va poder estrenar *Lohengrin*, a Weimar ja que la seva participació en els fets revolucionaris de 1848 i 1849 li havia tancat les portes de l'Òpera de Dresden, obligant-lo a fugir a Suïssa.

Allí rebé alguns encàrrecs, i el 1855 pogué anar a Londres a dirigir concerts, però la major part del temps la dedicà a planejar noves obres, i singularment la creació d'una obra gegantina, *L'anell del Nibelung*, concebuda inicialment com a díptic, després com a trilogia, i esdevinguda finalment *Tetralogia*. La composició d'aquesta magna obra, entrelaçada tota ella per l'us dels *leitmotive*, sistema que havia desenvolupat ja plenament en *Lohengrin*, es va veure interrompuda per l'obra que va inspirar-li la seva passió amorosa per Matilde Wesendonck. *Tristan und Isolde*, creada a impulsos d'aquest amor, obre les portes a una revolució musical que no es faria del tot efectiva fins el segle XX, i alhora és un magnífic cant a l'amor, que Wagner no pogué estrenar fins molts anys després, el 1865, a Munic, quan va trobar un valedor i un suport econòmic en el rei Lluís II de Baviera. Abans, però, havia intentat col·locar aquesta òpera a París, però després de moltes gestions aconseguí només que l'Opéra acceptés *Tannhäuser* (1861) i el fracàs

fou tan estrepitós que Wagner va haver de renunciar a seguir intentant imposar-se a la capital francesa.

La protecció de Lluís II de Baviera, encara que interrompuda a voltes per les imposicions de la política, va permetre Wagner entrar en la fase madura de la seva carrera. El 1868 estrenava *Die Meistersinger von Nürnberg*, la seva única òpera còmica (amb importants ribets literaris i patriòtics) i el 1869 iniciava l'estrena de la *Tetralogia* amb *Das Rheingold*, seguit poc després (1870) per *Die Walküre*. Finalment, amb l'ajut del rei i amb la col·laboració del municipi de Bayreuth, va poder construir el teatre que desitjava per servir de marc a la *Tetralogia* completa, després d'enllestir *Siegfried* i *Götterdämmerung*. El primer Festival de Bayreuth, el 1876, va iniciar una llarga tradició que encara perdura, i que ha atret visitants d'arreu del món al «santuari» wagnerià.

Una obra final va rubricar la seva carrera operística: *Parsifal*, «festival sagrat» que es va estrenar a Bayreuth el 1882.

L'obra de Wagner fou molt discutida el segle passat, perquè la seva concepció del drama musical topava amb la tradició operística habitual. Gradualment, però, la grandesa de les seves construccions sonores s'obrí camí i, com és sabut, Barcelona fou una de les ciutats on més ressò van tenir les obres de Wagner a partir del darrer decenni del segle XIX.

Pel que fa a *L'holandès errant*, es va estrenar al Liceu el 12 de desembre de 1885 i s'hi ha representat 61 cops, el darrer dels quals fou el 7 de desembre de 1983.

Roger Alièr

Festival Internacional de música Castell de Peralada

1988

Del Barroc al Bel Canto

Juliol 15

Divendres, a les 22,30 h. Jardí del Castell

Montserrat Caballé, Soprano
Marilyn Horne, Soprano
Orquestra Ciutat de Barcelona

Theo Alcántara, Director
Programa de Bel Canto

— Concert patrocinat per FISHER —

Juliol 16

Dissabte, a les 19,30 h. Claustre

Tercet Hase
José de Udaeta,
Castanyoles Barroques
Telemann, Vivaldi, D. Scarlatti,
Deviennes, Albéniz, A. Soler

Juliol 16

Dissabte, a les 22,30 h. Església

Eulàlia Solé, Piano
J.S. Bach

Juliol 22

Divendres, a les 22,30 h. Muralles del Carme

Karl Münchingers
Kammerorchester
Karl Münchinger, Director
J.S. Bach

Juliol 23

Dissabte, a les 19,30 h. Claustre

Deutsches Streichtrio
Bach, Mozart, Telemann, Purcell

Juliol 23

Dissabte, a les 22,30 h. Muralles del Carme

Karl Münchingers
Kammerorchester
Karl Münchinger, Director
J.S. Bach

Juliol 28

Dijous, a les 22,30 h. Muralles del Carme

"L'italiana in Algeri"
de G. Rossini

A. Baltsa, J. Alofs,
D. González, E. Serra
Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu
Christof Escher, Director
Vittorio Patané, Director d'escena

Juliol 29

Divendres, a les 19,30 h. Església

"Petite Messe Solennelle"
de G. Rossini
Quintet Vocal de Catalunya
(ampliat)
Concert benèfic

Juliol 30

Dissabte, a les 22,30 h. Muralles del Carme

"L'italiana in Algeri"
de G. Rossini
(2na. Representació) - Mateix repartiment del dia 28.

Agost 5

Divendres, a les 22,30 h. Muralles del Carme

European Community
Chamber Orchestra
Eivind Aadland, Director
Vivaldi, Viotti, Mozart, J. Haydn

Agost 6

Dissabte, a les 19,30 h. Claustre

Lorenzo Bavaj, Piano
Eivind Aadland, Director
Rossini

Agost 6

Dissabte, a les 22,30 h. Muralles del Carme

European Community
Chamber Orchestra
Cherubini, Boccherini,
Pergolesi, Sammartin

Agost 13

Dissabte, a les 19,30 h. Claustre

M.ª Lluïsa Cortada, Clavicèmbal
C.P.E. Bach, Platti, Durante, Scarlatti

Agost 13

Dissabte, a les 22,30 h. Jardí del Castell

Recital
Josep Carreras
(Programa a determinar)

Agost 14

Diumenge, a les 19,30 h. Claustre

Solistes de
l'English Bach Festival
Haendel, Couperin, Philidor, Pla

Agost 14

Diumenge, a les 22,30 h. Muralles del Carme

"Alceste" de G.F. Haendel
(Estrena a Espanya)

M. Hill Smith, J. Rath,
G. Godfrey
English Bach Festival
Baroque Orchestra
Charles Farncombe, Director

Agost 15

Dilluns, a les 19,30 h. Església

Narciso Yepes, Guitarra
Falckenhagen, Scarlatti,
Bach, Mertz, Sor

Agost 15

Dilluns, a les 22,30 h. Muralles del Carme

"Dido and Aeneas" de H. Purcell
M. Caballé, J. Caddy,
M. Hill Smith, M. Bovino
English Bach Festival
Baroque Orchestra
David Roblon, Director
"Música per als Focs artificials"
de G.F. Haendel

Agost 19

Divendres, a les 22,30 h. Muralles del Carme

European Community
Baroque Orchestra
Roy Goodman, Director
Telemann, Albinoni, Haendel, J.S. Bach

Agost 20

Dissabte, a les 19,30 h. Església

Nicanor Zabaleta, Arpa
J.S. Bach, Gallés, Albéniz,
Beethoven, Méhul, Krumpholtz

Agost 20

Dissabte, a les 22,30 h. Muralles del Carme

"Il barbiere di Siviglia"
de G. Paisiello
E. Giménez, M. Gallego,
C. Chausson, E. Serra
Orquestra Solistes de Catalunya
Xavier Güell, Director

Venda anticipada de localitats

Començarà el dia 15 de juny a les taquilles de: **Castell de Peralada** (Girona).
Fins al mateix dia del concert, de 9 a 21 h. Tel. 972/53 81 25

Palau de la Música Catalana, c/ Amadeu Vives, 1 08003 Barcelona.
De dilluns a divendres d'11 a 13 h. i de 17 a 20 h.
Només fins al dia 31 de juliol. Tel. 93/301 11 04

Amb el patrocini de

DIPUTACIÓ
DE GIRONA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

MINISTERIO DE CULTURA

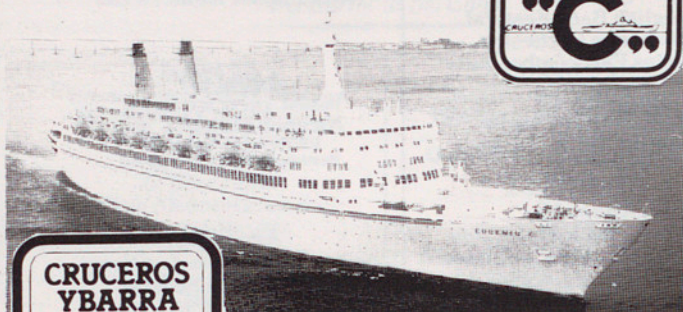
Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música

FISHER

Amb la col·laboració de

Ajuntament de Peralada - Caves Castell de Peralada - Casinos de Catalunya
Banco de las Islas Canarias - Caixa de Pensions - Banc de Sabadell
Banco Español de Crédito - Honeywell Bull - Banco Urquijo
La Vanguardia - Punt Diari - Diari de Girona - Aria Artes Gráficas

GRAN CRUCERO AGOSTO

**CRUCEROS
YBARRA**

Agentes Generales de Línea C

CARIBE-MEJICO-U.S.A.-BERMUDAS

Del 1 al 31 de Agosto (Salida y regreso Barcelona)

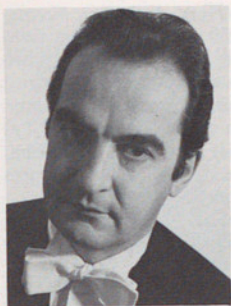
Buque NUEVO «EUGENIO COSTA»

Itinerario:

- BARCELONA
- AGADIR (Marruecos)
- MARTINICA
- OCHO RIOS (Jamaica)
- GRAN CAYMAN
- COZUMEL (Méjico)
- NUEVA ORLEANS
- MIAMI
- CABO CAÑAVERAL
- HAMILTON (Bermudas)
- FUNCHAL (Madeira)
- LISBOA
- BARCELONA

Informes e inscripciones

YBARRA y en todas las **AGENCIAS DE VIAJE**

Hans Wallat (Director d'orquestra)

Nascut a Berlín el 1929, va formar-se a Leipzig i musicalment va iniciar els seus estudis a Schwerin, on aprengué direcció d'orquestra. Després del seu debut a Schwerin, va actuar també a Meiningen i el 1958 esdevingué primer *Kapellmeister* de l'Òpera de Leipzig, on també fou assistent de Franz Konwitschny a l'Orquestra de la Gewandhaus. Fou també director convidat a diverses orquestres d'emissores de ràdio i a l'Òpera de Berlín, a la de Dresden, etc.

El 1961 passà amb el càrrec de primer *Kapellmeister* a Stuttgart, on va treballar amb Wieland Wagner i John Cranko, entre altres. Després ocupà aquest mateix càrrec a l'Òpera de Berlín (Deutsche Oper) i el 1965 esdevingué *Generalmusikdirektor* de l'Òpera de Bremen. Contractat pel Festival de Bayreuth, hi dirigí el 1970 i el 1971 *Els mestres cantaires* i *L'Holandès errant* i també féu el seu debut al Metropolitan de Nova York i a la Staatsoper de Viena. També actuà a Colònia i al Festival de Flandes, i ocupà el càrrec de *Generalmusikdirektor* dels concerts simfònics de Mannheim. El 1973 dirigí per primer cop òperes de Beethoven i Wagner al Teatro Colón, de Buenos Aires. Del 1980 fou *Generalmusikdirektor* a Dortmund i el 1985 ha esdivingut *Staatskapellmeister* a Hamburg. Arran de la visita de l'Òpera estatal d'Hamburg a Moscou hi va dirigir *Lohengrin*.

D'ençà del 1986 és *Generalmusikdirektor* de l'Òpera Alemanya del Rin. Ha enregistrat diversos discs i guanyà el Premi del Disc d'Alemanya pel seu enregistrament de la *Simfonia Fantàstica*, de Berlioz, al capdavant de la Junge Deutsche Philharmonie.

Amb aquesta òpera, Hans Wallat es presenta al Gran Teatre del Liceu.

Jean-Claude Riber (Director d'escena)

Nascut a Mulhouse (Alsàcia), va diplomar-se a la Facultat de Lletres de la Universitat d'Estrasburg en sociologia i arts populars i va completar a París els seus estudis musicals; després va prosseguir a Munic estudis entorn de les arts pictòriques.

El 1966, a 30 anys d'edat, va ocupar el càrrec d'intendent del Théâtre Municipal de Mulhouse, que va mantenir fins el 1970, en què passà al mateix càrrec del teatre de Nancy, on obtingué el 1973 la Medalla d'Or de la ciutat pels seus serveis artístics. Aquest any passà a Ginebra com a director general de l'Òpera, a la qual va donar

un nivell espectacular durant els vuit anys que hi va treballar. La temporada 1981-82 passà a la intendència general del Teatre de Bonn, on ha aconseguit donar a l'Òpera de la ciutat un rang internacional.

Durant aquests anys, la tasca de Jean-Claude Riber s'ha desenvolupat també en contacte amb un gran nombre de teatres europeus: ha dirigit més de 120 escenificacions operístiques de totes les èpoques i estils, des de Monteverdi fins a Mozart, des de Wagner fins a Luigi Nono. Darrerament ha dirigit a

Bonn *L'àngel de foc*, de Prokofiev; *La damnation de Faust*, de Berlioz; *Norma*, de Bellini i *Medea*, de Cherubini; també van excel·lir especialment les seves escenificacions de *La flauta màgica* i de *L'Holandès errant* per a la televisió suïssa; la seva tasca inclou també sovint la posada en escena i el vestuari, i no s'ha limitat a treballar en teatres reconeguts, sinó que també ha actuat en festivals atípics, com el de Lió, el d'Atenes (on cuidà la direcció de *Les vespres sicilianes*, de Verdi, al teatre d'Herodes Àtic) i a l'Arena de Verona, etc. És cavaller de l'Orde de la Legió d'Honor concedida per l'Estat Francès i és cavaller de les Arts i Ciències per una distinció del mateix Estat. Com a director d'escena, es presentà al Gran Teatre del Liceu amb *Wozzeck* la temporada 1983-84. Anteriorment, com a baix, hi havia interpretat el paper del Magistral de *Werther* la temporada 1962-63.

Romano Gandolfi (Director del Cor)

Es diplomà en composició i piano al Conservatori de Parma i des del 1983 és director del Cor i consultor artístic al Gran Teatre del Liceu.

Del 1971 al 1983 havia estat director del Teatre de la Scala de Milà on paral·lelament desenvolupà una important activitat com a director d'orquestra. Ha dirigit òperes i concerts simfònics a la Scala de Milà, Madrid, Buenos Aires, als EUA i als principals teatres italians: Roma, Nàpols, Bolonya i Trieste. Ha enregistrat per la firma DECCA la *Petite Messe Solennelle* de Rossini amb Freni, Valentini-Terrani, Pavarotti, Raimondi, i Cor de

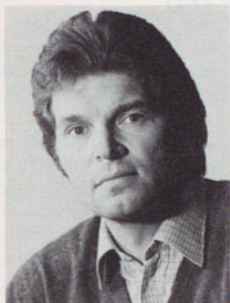
Cambra de la Scala i per la FONIT CETRA els *Cors romàntics* i *12 Lieder* de Schubert amb Popp, Palacio, Cor de Cambra i instrumentistes de la Scala.

Vittorio Sicuri (Director del Cor)

Inicià els seus estudis musicals a Parma i a Milà. L'any 1975 entrà a formar part de la Scala de Milà, on durant tres anys exercí la seva activitat com a mestre col·laborador, treballant també amb els mestres registes Strehler, Zeffirelli, De Filippo, Ponnelle, Ronconi, etc. L'any 1977 començà a col·laborar amb Romano Gandolfi, primer com a ajudant en la tasca de mestre del Cor de la Scala, i després com a mestre de cor. Ha preparat estrenes mundials d'òperes modernes (entre les quals *Donnerstag aus Licht* de Stockhausen) i ha dirigit en diverses ocasions el Corale Scaligero. Des de

la temporada 1982-83 comparteix juntament amb Romano Gandolfi la responsabilitat del Cor del Gran Teatre del Liceu, que l'any 1986 aconseguí un gran èxit en la seva primera sortida a l'estranger (*Il Corsaro* a Nîmes).

Harald Stamm (Baix: Daland)

Nascut a Frankfurt, hi realitzà estudis musicals amb Franz Fehringer. El 1967 guanyà els concursos Schubert, de Viena, i de cant de l'Òpera de Berlín. El 1968 debutà professionalment a Gelsenkirchen i més tard formà part de la companyia estable de l'Òpera de Colònia. Contractat després per la d'Hamburg, passà a la Deutsche Oper de Berlín. Intèrpret de *lieder* i d'òpera, s'ha distingit des d'aleshores en papers importants. El 1979 debutà al Metropolitan de Nova York en el paper de Sarastro de *La flauta màgica* (Mozart), que és una de les seves especialitats. Ha enregistrat diversos discs de *lieder* (Liszt, R. Franz, Schubert, Brahms, H. Wolf, etc.) i ha actuat en diversos recitals per Europa. En la present temporada es va distingir en el paper de Landgrave Hermann de l'òpera *Tannhäuser*, al Gran Teatre del Liceu, on va debutar la temporada 1982-83 amb el paper del Rei Marc de *Tristany i Isolde*.

Johanna Meier (Soprano: Senta)

Nascuda a Chicago, i formada a la Manhattan School of Music, aquesta soprano nord-americana, s'ha distingit sempre en els papers wagnerians, que ha interpretat a una banda i l'altra de l'Atlàntic, i tan aviat en els països germànics europeus com als llatins. Tan aviat canta Brünnhilde al Metropolitan de Nova York, com Turandot a la Florentine Opera de Milwaukee o Norma a l'Òpera de Baltimore, però també la trobem cantant a París en representacions en forma de concert de *Die Walküre* i de *Götterdämmerung*, sota la direcció de Daniel Barenboim. També ha cantat el paper de Chrysothemis de l'*Elektra* de Richard Strauss al Teatro Colón de Buenos Aires, Elisabeth del *Tannhäuser* al Liceu de Barcelona (a l'inici d'aquesta mateixa temporada, que fou el seu debut en aquest teatre) o el paper d'Ariadne en l'òpera de Richard Strauss, a Trieste. Ha estat la primera soprano nord-americana que ha cantat el difícil paper d'Isolde a Bayreuth, quan va debutar-hi en la producció de Jean-Pierre Ponnelle, dirigida per Barenboim, el 1981. Va repetir aquest paper els dos estius següents, i ha estat divulgat també en un enregistrament en vídeo. L'amplitud del seu registre, la bellesa de la seva veu i la seva capacitat expressiva li han permès cantar una gran varietat de papers diferents, com ara el de Donna Anna en el *Don Giovanni* de Mozart, el de Leonora de *Fidelio*, el d'Ellen Orford en el *Peter Grimes* de Britten i molts altres. Ara canta a Barcelona el paper de Senta, en el qual s'ha distingit repetidament en altres teatres, entre els quals el Metropolitan Opera House de Nova York.

Robert Schunk (Tenor: Erik)

Tenor nascut el 1948 a Neu-Isenburg. A 18 anys va iniciar els estudis de cant al Conservatori Estatal de Frankfurt amb el professor Martin Gründler, i es va llicenciar el 1973. Passà aleshores a formar part de l'equip de cantants del Badisches Staatstheater de Karlsruhe; després va passar a l'Òpera de Bonn; d'ençà del 1977 ha format part també de l'equip de cantants del Festival de Bayreuth. Passà el mateix any al Teatre de l'Estat, a Dortmund, però el 1979 inicià una carrera independent, amb actuacions a Munic, Berlín, Zuric, París, Ginebra, etc. D'ençà del 1983 ha obtingut contractes perllongats que l'han vinculat als teatres d'Hamburg, Stuttgart i Viena. El novembre de 1983 debutà als EUA, cantant a Chicago. Al Festival de Bregenz, s'hi va distingir en el paper de Max, de *Der Freischütz*; posteriorment va cantar *Cardillac* a Munic. El 1986 va debutar al Metropolitan de Nova York en el paper de Jaquino, de *Fidelio*, i el mateix any va cantar *Els mestres cantaires* a San Francisco. Després va debutar al Covent Garden de Londres en *Die Frau ohne Schatten* («La dona sense ombra»), de Richard Strauss. L'any 1983 debutà al Gran Teatre del Liceu amb *Tannhäuser*.

Gertrude Jahn (Mezzo-soprano: Mary)

Mezzo-soprano iugoslava, es va formar a Viena i va debutar a Basilea. Més tard passà a Viena, on ha estat membre estable de la companyia de l'Òpera de l'Estat. Hi va debutar en el paper de Cherubino de *Les noces de Figaro* (Mozart) i posteriorment hi ha cantat molts papers mozartians, Straussians i wagnerians (Fricka, Magdalene, Ortrud, Brangäne, Venus, etc.). D'ençà del 1967 ha actuat sovint als Festivals de Salzburg, Glyndebourne, Viena, i a moltes ciutats d'Europa i Amèrica. Cantà per primer cop el paper de Comtessa Laura, de l'òpera *La màscara negra*, al Festival de Salzburg del 1986. El 1983 fou la primera cantant que féu un recital de *lieder* a Pekín. També ha fet recitals a Leningrad, Moscou, etc. Debutà al Liceu cantant Cherubino la temporada 1968-69.

Hans Sojer (Tenor: El mariner)

Tenor austríac, nascut a Innsbruck el 1943. Després de realitzar estudis musicals al seu país, va debutar com a David, en *Els mestres cantaires* a Innsbruck. Després fou contractat com a cantant regular a Bonn, a Wiesbaden i al Staatstheater de Hannover. També ha actuat com a artista invitat a la Staatsoper de Viena, a Graz, al Festival de Bregenz, al Nationaltheater de Munic i ha cantat també a Düsseldorf, Frankfurt, Berlín Oest i Berlín Est, Hamburg, Ginebra, Lisboa, Rouen, Nancy i altres ciutats. Ha enregistrat recentment diversos discs, entre els quals el paper de Brighella,

de *l'Ariadne auf Naxos*, de R. Strauss. Amb *L'holandès errant* debuta al Liceu.

Alfred Muff (Baríton: L'Holandès)

Nascut a Lucerna el 1949, va iniciar estudis musicals al Conservatori local i després els va ampliar amb Elisabeth Grümmer i amb Irmgard Hartmann-Dressler. El seu debut com a cantant, el féu a la ciutat natal, on va treballar en el repertori més adient. El 1980 passà a formar part de l'equip de cantants del Landestheater de Linz, on va cantar amb èxit el paper de Felip II de *Don Carlo* i es va distingir també com a Leporello en *Don Giovanni* (Mozart) i en el paper principal del *Falstaff* verdia. L'èxit més important, però, l'obtingué com a Hans Sachs en *Els mestres cantaires*.

D'ençà del 1984 forma part dels cantants del Nationaltheater de Mannheim on va debutar en l'esmentat paper de Hans Sachs i on ha cantat el paper de Barak, de *Die Frau ohne Schatten* («La dona sense ombra») i el de Wotan (i El Caminant) en les òperes de Wagner. Ha actuat als festivals de Salzburg i Lucerna, a Roma, a la Scala de Milà i a Hamburg, així com a altres teatres europeus. Es presenta per primera vegada al Gran Teatre del Liceu.

VIPS

A RAMBLA DE
CATALUNYA, 7

Abans o després de l'espectacle

VIPS

- Cafeteria.
- Restaurant.
- PASTA Y PIZZA Pizzeria.
- Botiga (llibres, disc, premsa, vídeo-club, foto-lab, regals, perfumeria, joguines, alimentació, papereria)

Contenido argumental

ACTO I. *Resumen breve:* El Holandés errante es un marino que en el siglo XVI fue condenado a navegar sin tregua por haber blasfemado. Sólo una vez cada siete años puede descender un día a tierra y tratar de conseguir el amor de una doncella que rompa su condena. Al levantarse el telón, Daland, capitán noruego, ha atracado su buque en un fiordo al que va a parar también la nave del Holandés, que inicia su día de descanso. El Holandés entra en contacto con Daland y al saber que tiene una hija consigue, mostrando ricos tesoros, que Daland le hable de su hija y le prometa su mano.

En medio de una tempestad furiosa, la nave noruega de Daland llega a refugiarse en un fiordo cercano a Sandvik, su puerto de origen. Fatigada, la tripulación se retira a descansar y se queda de guardia el timonel, pero éste también se duerme. El mar vuelve a agitarse y llega otra nave, fantasmagórica: es la del Holandés errante, un marino que siglos atrás, al intentar doblar el cabo de Buena Esperanza en medio de una tempestad, blasfemó gravemente y fue condenado a rondar eternamente por los mares con su nave y tripulación, con un solo día de reposo cada siete años. Durante ese día, el Holandés tiene que conseguir el amor sincero de una doncella, única que puede redimirlo. Pero ahora, en pleno siglo XIX, el Holandés ha perdido virtualmente toda esperanza de salvación y busca desesperadamente la muerte que no logra alcanzar de modo alguno. Después de siete años más de navegación inclemente, empieza un nuevo día de descanso, pero el Holandés no confía ya en salvarse y se queda en su nave. Poco después aparece en la suya Daland, que comprueba con sorpresa la presencia de la extraña nave de al lado: riñe al timonel que se ha dormido. Al ver aparecer al Holandés, entabla conversación y pronto el Holandés le muestra los tesoros que lleva y se los ofrece a cambio de hospitalidad en su casa y de la posibilidad de conocer a la hija que Daland manifiesta tener durante la conversación. Daland arde de codicia al ver las riquezas y se muestra dispuesto en grado sumo a tener al Holandés, si se tercia, como yerno. La nave de Daland abre la marcha pues en ese momento cambia el viento y el Holandés asegura que la seguirá poco después hasta el vecino puerto.

ACTO II. *Resumen breve:* En casa de Daland, Senta y sus amigas están hilando bajo la vigilancia de la vieja Mary. Pero Senta está absorta: le explicaron tiempo atrás la historia del Holandés y le dieron un retrato que la fascina. Sus amigas se ríen y trabajan, pero Senta da curso a su obsesión cantando la balada del Holandés. Erik, enamorado de Senta, entra anunciando la llegada del buque de Daland y luego trata de convencer a Senta de la veracidad de su amor. Llega Daland con el Holandés y Senta queda como hipnotizada por el forastero, declarándole su amor hasta la muerte para redimirlo. El Holandés siente renacer sus esperanzas; Daland se felicita por el indudable matrimonio de su hija con el rico forastero.

La acción se sitúa en la casa de Daland: en una sala espaciosa, un grupo de muchachas hila, bajo la dirección de la vieja Mary. Pero la hija de Daland, Senta, no trabaja: se encuentra abstraída en la contemplación de un retrato del Holandés. La vieja Mary le explicó un día la leyenda, conocida en el país, del Holandés, y su triste historia ha roto el corazón de Senta hasta el punto que sus amigas están sorprendidas. Mientras trabajan, Senta les canta una vez más la balada del Holandés, con emoción, declarando al final que está dispuesta a amarlo para redimirlo. En el momento en que termina tan solemne declaración, entra Erik, un modesto cazador, enamorado de Senta, para anunciar la llegada del barco de Daland.

La actitud ausente de Senta preocupa a Erik, que quisiera casarse con ella y confiaba hasta ahora en su amor, aparentemente correspondido: su pobreza le hacía temer que Daland no lo aceptaría como yerno. Pero ahora encuentra a Senta turbada y teme perderla. Erik le confiesa que ha soñado que un extraño, vestido de negro, llegaba en un barco extranjero y que Senta se enamoraba de él y huía con él por el mar. El sueño acaba de excitar a Senta, en vez de calmarla, y Erik se va desesperado.

De pronto entran en la casa Daland y el Holandés. Daland presenta a su hija al forastero sin advertir la mutua fascinación que ha unido las miradas de ambos. Cuando Daland se da cuenta por fin, se va, y Senta y el Holandés inician una conversación en la que acaban declarándose unidos por sentimientos similares: el Holandés confía en su amor y Senta

Le presentamos el nuevo Audi 80

Un coche que es mucho más que un nuevo Audi. Un coche con la carrocería totalmente galvanizada. Con uno de los mejores coeficientes de penetración aerodinámica del

mercado: 0,29. Es el que reúne las mejores características de conducción y la tecnología más avanzada en un diseño compacto. El nuevo Audi 80 es el coche que alcanza 195 km/h. de velocidad máxima

con un consumo mínimo. Es el coche donde se ha logrado un habitáculo confortable y silencioso para todos los pasajeros, y una gran capacidad del maletero: 487 litros. Es el nuevo Audi 80. A veces la tecnología no se priva de nada. No se priva usted tampoco.

Audi 80: 112 CVi

A la vanguardia de la técnica.

**Nuevo Audi 80.
A veces la tecnología no se priva
de nada.**

TANDEM DOB NEEDHAM

IMPORTADO POR SEAT

espera ser motivo de la salvación del marino a través de su fidelidad. Cuando Daland regresa, viendo la situación declara que habrá que celebrar el próximo enlace con una gran fiesta.

ACTO III. *Resumen breve:* En el primer cuadro, los marinos noruegos cantan y bailan y las muchachas del pueblo les ofrecen vino y comestibles. Éstas preguntan por qué los marinos de la vecina nave del Holandés no participan: los noruegos los llaman y cuando por fin éstos responden, su voz y aspecto espectral asusta a los noruegos, que huyen persignándose.

En el segundo cuadro, Erik recrimina a Senta en nombre de su mutuo amor: el Holandés escucha la escena y creyendo que ella no puede serle fiel, se hace nuevamente a la mar, desesperado. Erik, Mary y Daland no logran impedir que Senta se tire al mar para seguir al Holandés, redimiéndolo así y subiendo al cielo con él.

En un pasaje coral de gran envergadura, los marinos de Daland bailan en la cubierta del buque y llaman al timonel para que se una a la fiesta. Las muchachas del pueblo llegan con cestos de provisiones y botellas de vino. Las muchachas quieren que también participen los marinos de la nave del Holandés, pero los noruegos han observado que son gente extraña y la nave presenta un aspecto siniestro y oscuro. Las muchachas se van y los noruegos insisten hasta que de pronto se alza de la vecina nave un canto fantasmal que pone en fuga a los noruegos. En el segundo cuadro, Erik habla con Senta, recordándole el mutuo amor que los unía. Pero Senta no quiere oír más que la voz interior que le exige fidelidad al Holandés. Éste, que ha oído la conversación y está convencido de que Senta ama a otro, decide, con amargura infinita, retirarse, una vez más vencido, para proseguir su eterno castigo. Senta, que lo observa, intenta retenerlo y convencerlo de su fidelidad, pero el Holandés, que teme que Senta se condene por haber faltado a su palabra, no quiere escucharla y ordena a sus fantasmagóricos marinos que hagan zarpar la nave.

Entre tanto, Erik, asustado por la actitud de Senta, ha avisado a Mary y a Daland, que llegan al puerto para impedir que Senta siga al Holandés, pero ella, desasiéndose, se encarama al promontorio próximo y se lanza al mar, tras del buque fantasma que se va. De pronto, la nave se hunde: ha concluido

la condena y el Holandés ha sido redimido por el sacrificio de Senta. Según la partitura autógrafa de Wagner, Senta y el Holandés aparecen rodeados por una aureola deslumbrante que se forma en el horizonte y la pareja asciende hacia el cielo.

La natura és l'origen de totes les coses bones.

Yoghourts, flam, cremes, formatges...
—aliments frescos i naturals—

Richard Wagner

Wagner nació en Leipzig el 22 de mayo de 1813 (casualmente el mismo año en que nació Verdi). Su padre murió cuando él tenía sólo seis meses, y su madre se casó de nuevo con un actor, pintor y poeta, Ludwig Geyer, que murió también muy pronto, en 1821. El pequeño Wagner llevó durante un tiempo el apellido Geyer, y se dijo incluso que podía haber sido hijo del segundo esposo de su madre.

El joven Wagner estudió en Dresde e inicialmente se sintió fuertemente atraído por la poesía —de modo parecido a como Schumann y otros compositores alemanes la sintieron—pero al volver a Leipzig en 1827 inició sus estudios musicales, completó los secundarios, y cursó filosofía en la Universidad.

Hacia 1830 empezó su actividad como músico y compositor: poco después aparecieron algunas de sus primeras piezas de piano, influenciadas por Chopin; la música para el *Faust* de Goethe y las primeras óperas *Die Hochzeit* («La boda», inacabada) y *Die Feen* («Las hadas») que tuvo que retirar sin poderla estrenar, a causa de las inmensas exigencias de la partitura, que habrían supuesto un dispendio que ningún teatro estaba, entonces, dispuesto a realizar. En 1836, por fin, pudo estrenar su tercera ópera: *Das Liebesverbot* («La prohibición de amar») basada en una obra de Shakespeare. La complejidad de la ópera le redujo el éxito y puso a prueba los recursos del teatro de Magdeburgo que se atrevió a estrenarla. En esta época su música se veía fuertemente influida por Beethoven, Weber y Meyerbeer, a quien admiraba y envidiaba por sus éxitos en París.

Casado con la actriz Minna Planner, pasó dificultades económicas que lo decidieron a aceptar el cargo de director de ópera en Königsberg (Prusia Oriental) y más tarde en Riga, donde fue director del coro y pudo estrenar algunas piezas. Wagner, espíritu impulsivo, grandilocuente y arrebatado, no sabía mantenerse en los límites de su precaria situación económica y contrajo muchas deudas. Finalmente no tuvo más remedio que eludirlas huyendo secretamente de Riga en barco, con Minna Planer y su perro, y llevando a cabo una travesía marcada por las tempestades. La nave que lo conducía tuvo que recalar en un fiordo noruego y allí concibió las primeras ideas que expondría en *El Holandés errante*: parece incluso

Donizetti?, Cohen?, Wagner?, Bruce Springsteen?... I com ho prefereix, en disc?, en disc compacte?, en cassette?, en video? Passi's per TOCS. L'aconsellarem.

I li demostrarem perquè diem que avui, a TOCS, es poden trobar els més sofisticats i avançats equips en alta fidelitat. Tot primeres marques. Trobarà també el millor

DESPRÉS D'AQUESTA REPRESENTACIÓ QUÈ LI AGRADARIA ESCOLTAR?

centre d'oci i cultura junts: llibreria, fotografia, laboratori, audiovisuals, i fins i tot l'exclusiva del New York Times. Després d'aques-

ta representació, passi's per

TOCS. A Consell de Cent, o al Liceu mateix. L'hi esperem.

Venda d'entrades del Liceu.

TOCS

LA CENTRAL DE L'OCI

Consell de Cent, 341 - Barcelona
Tel. 215 31 21 (5 línies)

que el nombre de Senta lo oyó de labios de una madre que llamaba a su hija.

Finalmente consiguió llegar a París, donde confiaba en abrirse camino, pero encontró que la capital francesa estaba en manos de Meyerbeer y que las convenciones teatrales de la Ópera eran otra barrera. Meyerbeer lo recibió amablemente y le dio una carta de recomendación por la que la Ópera de Dresde aceptó su siguiente ópera, *Rienzi*. En París, en cambio, no logró sino trabajo como reductor de partituras de ópera italiana para canto y piano, como *La favorite* de Donizetti.

Wagner empezó a escribir *El holandés errante* por esta época, y en vista de su fracaso parisién, se trasladó a Dresde, donde además de estrenar *Rienzi* (1842), pudo colocar su nueva ópera parcialmente «autobiográfica»: *Der Fliegende Holländer* («El holandés errante») que se estrenó en Dresde el 2 de enero de 1843.

Luego de este estreno, que señala el principio de la carrera «adulta» de Wagner, las óperas se suceden a un ritmo pausado. En primer lugar, *Tannhäuser*, estrenada también en Dresde con un éxito franco en 1845; luego, en 1850, y gracias a la intervención de Liszt, pudo estrenar *Lohengrin* en Weimar, ya que su participación en los hechos revolucionarios de 1848 y 1849 le habían cerrado las puertas de la Ópera de Dresde, obligándolo a huir a Suiza.

Allí recibió algunos encargos, y en 1855 pudo ir a Londres a dirigir algunos conciertos, pero la mayor parte del tiempo lo dedicó a planear nuevas obras y singularmente la creación de una obra gigantesca, *El anillo del Nibelungo*, concebida inicialmente como díptico, luego como trilogía y finalmente convertida en la *Tetralogía*. La composición de esta magna obra, entrelazada toda por el uso de los *leitmotive*, sistema que había desarrollado ya plenamente en *Lohengrin*, se vio interrumpida por la obra que le inspiró su pasión amorosa por Matilde Wesendonck, *Tristan und Isolde*. Esta ópera, creada por impulso de este amor, abre las puertas a una revolución musical que no se haría totalmente efectiva hasta el siglo XX, y a la vez es un poema magnífico al amor que Wagner no pudo estrenar hasta mucho después, en 1865, en Munich, cuando encontró un valedor y un apoyo económico en el rey Luis II de Baviera. Antes, sin embargo, había intentado colocar esta ópera en París, pero después de muchas gestiones consiguió sólo que la Ópera aceptara *Tannhäuser* (1861) y el fracaso fue tan estrepitoso que Wagner tuvo que renunciar a seguir intentando

imponerse en París.

La protección de Luis II de Baviera, aunque interrumpida a veces por las imposiciones de la política, permitió a Wagner entrar en la fase madura de su carrera. En 1868 estrenó *Die Meistersinger von Nürnberg*, su única ópera cómica (con ribetes literarios y patrióticos importantes) y en 1869 iniciaba el estreno de la *Tetralogía* con *Das Rheingold* («El Oro del Rhin»), seguido poco después (1870) por *Die Walküre*. Finalmente, con la ayuda del rey, y la colaboración del municipio de Bayreuth, pudo construir el teatro que deseaba para que sirviera de marco a la *Tetralogía* completa. El primer Festival de Bayreuth, en 1876, inició una larga tradición que todavía perdura, y que ha atraído visitantes de todo el mundo al «santuario» wagneriano.

Una obra final rubricó su carrera operística: *Parsifal*, «festival sagrado» que se estrenó en Bayreuth en 1882.

La obra de Wagner fue muy discutida en el siglo pasado, porque su concepción del drama musical chocaba con la tradición operística habitual. Gradualmente, sin embargo, la grandeza de sus construcciones sonoras se abrió paso y, como es sabido, Barcelona fue una de las ciudades donde más eco obtuvieron las obras de Wagner, a partir del último decenio del siglo XIX.

Por lo que se refiere al *Holandés errante* se ha representado en el Liceo, desde su estreno (que tuvo lugar el 12 de diciembre de 1885), 61 veces, la última de las cuales fue el 7 de diciembre de 1983.

Roger Alier

Le vaisseau fantôme

ACTE I

Une fois tous les sept ans, l'Hollandais maudit par son blasphème et condamné à errer éternellement dans son bateau, peut descendre et tenter sa chance sur terre: s'il parvient à trouver une femme qui l'aimera suffisamment pour lui rester fidèle jusqu'à la mort il sera délivré par elle. Seul cette femme peut le soustraire ainsi à sa damnation perpétuelle. Le rideau se lève sur un fiord norvégien. Le bateau du capitaine Daland a dû s'y réfugier lorsqu'il se rendait à Sandvik, à cause d'une tempête. Les marins rentrent dans le navire pour se reposer un peu. Un nouveau bateau paraît: celui de l'Hollandais maudit. Lorsque Daland sort et voit le nouveau navire à côte du sien, l'Hollandais lui demande de l'accueillir chez lui et de lui donner sa fille Senta en mariage. Daland, flatté d'avoir un gendre riche (car l'Hollandais lui montre d'inépuisables trésors), y consent. Le vent a tourné et les deux navires partent pour Sandvik.

ACTE II

Tandis que les amies de Senta font tourner leurs rouets, Senta chante la ballade de l'Hollandais, dont elle connaît l'histoire qui lui a été racontée par la vieille Mary. Dans la maison il y a même un portrait du marin damné. Lorsque Senta exprime son désir de sauver l'Hollandais par son amour, Erik, son fiancé, reste désolé. Survient Daland avec l'Hollandais: Senta le reconnaît à l'instant et l'Hollandais sent renaître son espoir de se libérer par l'amour qu'elle lui promet.

ACTE III

Les marins norvégiens dansent avec les filles du village, mais ne parviennent à éveiller les hollandais qui se montrent enfin: la peur agite les norvégiens qui s'enfuient. Erik fait des reproches à Senta et l'Hollandais, qui a observé la scène, croit à l'infidélité de Senta. Il s'élançe sur son navire et part. Senta se jette dans les flots pour suivre l'Hollandais jusqu'à la mort; ce geste délivre l'Hollandais et le vaisseau fantôme s'abime dans la mer.

The flying dutchman

ACT I

A Dutch captain was condemned, long ago, for his blasphemy, to sail his ship until he could meet a faithful woman whose faithful love is his only hope of redemption. The Dutchman is allowed only one day of freedom every seven years to attain his goal.

A Norwegian ship, led by captain Daland, has sought refuge in a bay. The Dutchman's is driven by storms to the same harbour. Daland, impressed by the Dutchman's wealth, offers him shelter and his daughter Senta's hand.

ACT II

Senta sings a ballad about the Dutchman's fate while her friends spin. She even has a portrait of the Dutchman, which was given to her by the old Mary, who now deplores having told Senta about the damned man's fate. Erik, a huntsman, fears that Senta's obsession with the Dutchman will affect her former love for him. When Daland and the Dutchman enter the house, Senta feels instantly attracted to the foreigner and Daland is delighted at the prospects of Senta's marriage to the Dutchman.

ACT III

The Norwegian sailors dance and sing with the local girls, but when they try the Dutch crew to join them, the latter appear to be only ghosts and the sailors run away, frightened. Erik pleads his cause again, but is rejected by Senta. The Dutchman overhears his plea and concludes that Senta cannot be faithful to him because of her former love. He sets sail and Senta, in spite of Daland and Erik's efforts to retain her, leaps from a cliff-top into the sea. Her loving faith redeems the Dutchman and while the vessel sinks, they are seen rising together towards Heaven.

Al peu de la cultura.

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

Discografia del *Vaixell Fantasma*

La present discografia només ofereix les versions comercials íntegres. Els personatges són esmentats en els següent ordre: l'Holandés, Daland, Erik i Senta, a continuació l'orquestra i el director.

- 1952 MERCURY MGL 2, ACANTA HA 23.135/7 (3) i
RCA 40233260 (11) HD
Hans Hotter, Gerog Hann, Karl Ostertag, Viorica
Ursuleac.
Cor i Orquestra de l'Òpera de l'Estat de Munic.
Dir.: Clemens Krauss.
Enregistrament d'una representació del 1944.
- 1953 HELIODOR HEL 89753/5 i DGG 18116/8 (3)
J. Metternich, Josef Greindl, Wolfgang Windgassen,
A. Kupper.
Cor i Orquestra Rias de Berlín. Dir.: Ferenc Fricsay.
- 1955 DECCA LXT 5150/2 i MB 25030-D/1-3 (3)
Hermann Uhde, Ludwig Weber, R. Listig, Astrid
Varnay.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth. Dir.: Joseph
Keilberth.
- 1959 EMI FALP 650/2, ASDF 207/9, EMI 1C-183-30206/8
(3)
Dietrich Fischer-Dieskau, Gottlob Frick, René Scheck,
Sieglinde Wagner.
Cor i Orquestra de l'Òpera de Berlín. Dir.: Franz Kon-
witschny.
- 1961 RCA 2 BB 109.11 (3)
Georg London, Giorgio Tozzi, K. Liebl, Leonie
Rysanek.
Cor i Orquestra del Covent Garden de Londres.
Dir.: Antal Dorati.
- PHILIPS A 02211/3, 825104/6 i 6747248/3 (3)
Franz Crass, Josef Greindl, Fritz Uhl, Anja Silja.
Cor i Orquestra del Festival de Bayreuth de 1961.
Dir.: Wolfgang Sawallisch.
-

-
- 1968 EMI SMA 191763/5 i C 157-00104/6 (3)
Theo Adam, Martti Talvela, Ernst Kozub, Anja Silja.
Cor de la BBC. Orquestra New Philharmonia.
Dir.: Otto Klemperer.
- 1970 DGG 413291-1 (3)
Thomas Stewart, Karl Ridderbusch, Hermin Esser,
Gwyneth Jones.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth de 1970.
Dir.: Karl Böhm.
- 1977 DECCA D 24 D 3 (3) i DECCA 414551-2 Z A (2)
Norman Bailey, Martti Talvela, René Kollo, Janis
Martin.
Cor i Orquestra Simfònica de Chicago. Dir.: Sir Georg
Solti.
- 1979 CETRA LIVE OPERA L 051 (3)
Hermann Uhde, L. Weber, Wolfgang Windgassen,
Astrid Varnay.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth. Dir.: Hans
Knappertsbusch.
Enregistrament d'una representació del 1955.
- 1980 MELODRAM 560 (4)
George London, Arnold van Mill, J. Traxel, Astrid
Varnay.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth. Dir.: Joseph
Keilbert.
Enregistrament d'una representació del 1956.
- 1981 MELODRAM 041 (3)
Hans Hotter, S. Wilsson, Set Svanholm, Astrid
Varnay.
Cor i Orquestra del Metropolitan Opera House de Nova
York. Dir.: Fritz Reiner.
Enregistrament d'una representació del 1950.
- MELODRAM 590 (3)
George London, Josef Greindl, Fritz Uhl, Leonie
Rysanek.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth. Dir.: Wolf-
gang Sawallisch.
Enregistrament d'una representació del 1959.
-

1983 EMI 157-270013-3T (3)
José van Dam, Thomas Moser, Peter Hofmann, Dunja Vejzovic.
Cor de l'Òpera de l'Estat de Viena. Orquestra Filharmònica de Berlín. Dir.: Herbet von Karajan.

1986 PHILIPS 146300-1PH3
Simon Estes, Martti Salminen, Robert Schunk, Lisbeth Balslev.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth. Dir.: Wol-demar Nelsson.

COMPACT DISC RECORDING CDS-7 47054-2 EMI
José van Dam, Thomas Moser, Peter Hoffmann, Dunja Vejzovic.
Cor de l'Òpera de l'Estat de Viena. Orquestra Filharmònica de Berlín. Dir.: Herbert von Karajan.

COMPACT DISC RECORDING DECCA
414551-2DH3
Norman Bailey, Martti Talvela, René Kollo, Janis Martin.
Cor i Orquestra Simfònica de Chicago. Dir.: Sir Georg Solti.

COMPACT DISC RECORDING PHILIPS
416300-2PH CDS (PMV)
Simon Estes, Martti Salminen, Robert Schunk, Lisbeth Balslev.
Cor i Orquestra dels Festivals de Bayreuth. Dir.: Wol-demar Nelsson.

F.X. Mata

Notes importants: En atenció als artistes i al públic en general, s'exigeix l'adequada correcció en el vestir (senyors: americana i corbata), i es prega la màxima puntualitat: no es permetrà l'entrada a la sala un cop començada la representació, ni verificar enregistraments, fotografies o filmar escenes de cap mena.

El Consorci del Gran Teatre del Liceu, si les circumstàncies ho reclamen, podrà alterar les dates, els programes o els intèrprets anunciats en aquest programa.

En compliment d'allò que disposa l'Article 92 del Reglament d'Espectacles, és prohibit de fumar als passadissos; hom ha d'utilitzar el Saló del 1er. pis i el vestíbul de l'entrada.

 Accés pel carrer Sant Pau, núm. 1, bis, d'ús exclusiu per a minusvàlids.

Comentaris: Roger Alier, Xosé Aviñoa, Pau Nadal. Coordinador d'aquest programa: Roger Alier

Programes: Publi-Tempo

Portada: Detall de la decoració del sostre de la sala.
(Foto: Martí Català)

AVANTPROGRAMA 1988/1989

1 a l'11 setembre

Ballet Nacional de España

Dir.: José Antonio

- I. Fandango, Zarabanda, Danza IX, Flamenco, Homenaje, Alborada del Gracioso, Bolero.
 - II. Los Tarantos, El sombrero de tres picos.
-

21, 23, 25, 27 setembre

Llibre Vermell (Estrena mundial)

X. Benguerel

Ros-Marbà/Espada - Nov Prod. Gran Teatre del Liceu.
Pierotti, Giménez, Escolania de Montserrat, Dart Companyia de Dansa/G. Coll, Esbart Dansaire de Rubí/A. Sans

1 al 16 octubre

Das Hamburger Ballett

Dir.: Hans Neumeier

- I. El Trencauous. Txaikovski/Neumeier
 - II. Artus Saga. Sibelius/Neumeier
 - III. Tercera Simfonia. Mahler/Neumeier
-

7, 10, 12, 13, 15 novembre

Don Carlo

G. Verdi

Fulton/Faggioni - Nova Prod. Gran Teatre del Liceu.
Dies 7, 10, 13, 15: Raimondi, Lima, Bruson, Price, Toczyska.
Dia 12: Zukowski, Lavirgen, Belaza, Tomadze

21, 24, 27, 30 novembre

Lucia di Lammermoor

G. Donizetti

Bonyngue/Patané - Prod. Gran Teatre del Liceu.
Sutherland, Kraus, Sardinero, Dworchak

8, 11, 13, 16, 19 desembre

Parsifal

R. Wagner

Mund/Ponnelle - Prod. Bühnen der Stadt Köln.

Hofmann (8, 11, 13 i 16), Pell (19), Estes, Moll
(8, 11, 13 i 16), Rydl, Raffell, Randova, Korn (19)

27, 30 desembre i 2, 5, 8 gener 1989

Salome

R. Strauss

Mund/Ulrich - Nova Prod. Gran Teatre del Liceu.

Caballé, Muff (27, 30 i 2), Brinkmann (5 i 8), Hiestermann,
Baniewicz

16, 18, 20, 22, 24 gener

Kovantchina

M.P. Musorgski

Bartoletti/Boschnarov - Prod. Teatre de l'Òpera de Sòfia.

Salminen, Frusoni, Ochman, Welker, Talvela, Baldani, Andreoli,
Daltin

1, 3, 5, 8, 11 febrer

Arabella

R. Strauss

Perick/a determinar - Prod. Royal Opera House Covent Garden.

Popp, Becht, Johnson, Laki, Wixell, Seiffert, Protschka,
Steinsky

22, 26 febrer / 2, 6, 10, 14 març

Tristan und Isolde

R. Wagner

Schneider/Sagi - Co-prod. del Teatro Lírico Nacional La Zarzuela i Gran Teatre del Liceu.

Caballé, Kollo, Salminen, Grundheber, Fassbaender

13, 15, 17, 19, 21 març

Il matrimonio segreto

D. Cimarosa

Gandolfi/Gas - Nova Prod. Gran Teatre del Liceu.
Lloris, Cortez, Giménez, Serra, Mariotti

6, 9, 12, 15, 18, 21 abril

Die Meistersinger von Nürnberg

R. Wagner

Mund/a determinar - Decorats: Mestres Cabanes.
Weikl, Macurdy, Volker, Buese, Prey, Feldhoff, Frey, Ress,
Studer, Schiml

13 abril

Orquestra del Gran Teatre del Liceu

Dir.: Edmon Colomer. Obres de Musorgski

14 abril

Recital Samuel Ramey

Piano: John Fisher. Programa a determinar

4, 7, 10, 13, 16 maig

Tancredi

G. Rossini

Lewis/Pizzi - Prod. Opera Festival de Pesaro.
Horne, Ricciarelli, Palacio, Martinovich

19, 21 maig

Orquestra i Cor del Gran Teatre del Liceu

Dir.: Romano Gandolfi
Verdi: **Requiem**
Solistes a determinar

31 maig / 3, 7, 11, 14 juny

Lucrezia Borgia

G. Donizetti

Bonynge/a determinar - Prod. Royal Opera House Covent Garden.

Anderson, Kraus, Dupuy, Alaimo

9, 10 juny

Orquestra i Cor del Gran Teatre del Liceu

Dir.: Uwe Mund

Mahler: Simfonia núm. 2

Solistes a determinar

24, 27, 29 juny / 2, 4 juliol

Samson et Dalila

C. Saint Saëns

A determinar / del Mónaco - Prod. Théâtre de l'Opéra de Nice.

Domingo, Baltsa

RESERVE ALGUNOS APLAUSOS

PARA CUANDO ESCUCHE ESTE MISMO CONCIERTO
EN UN **COMPACT DISC SONY**

SONY

Bossard Ogilvy & Mather

PACO RABANNE POUR HOMME
HACERLO INOLVIDABLE ES COSA TUYA

paco rabanne
PARIS

42314-7

VENTA EXCLUSIVA EN PERFUMERIAS ESPECIALIZADAS